

regio zwolle monitor 2016

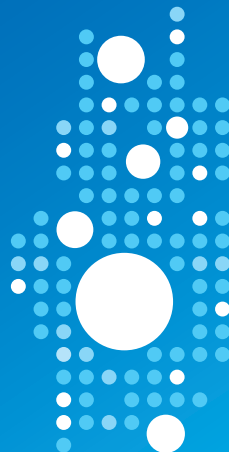
Hoe identiteit en
samenwerking een
impuls geven aan
een topregio

SAMENVATTING 2016

top

Economische
toplocatie van
Nederland

regio zwolle monitor 2016

Hoe identiteit en samenwerking
een impuls geven aan een topregio

SAMENVATTING 2016

REGIO
ZWOLLE

VOORWOORD

VOOR U LIGT ALWEER DE VIJFDE EDITIE VAN DE REGIO ZWOLLE MONITOR.

Geachte lezer,

De eerste op initiatief van het bedrijfsleven in 2012 uitgebrachte editie van de Regio Zwolle Monitor en het Regio Zwolle Congres 2012 waarbij deze monitor is gepresenteerd, gingen hand in hand met de vorming van het bestuurlijke samenwerkingsverband Regio Zwolle.

De Regio Zwolle heeft zich in de afgelopen decennia goed staande gehouden als eigenstandige en functioneel samenhangende regio in een periode

waarin verstedelijking in de hele wereld een forse impuls heeft gekregen. De regio wordt inmiddels nationaal erkend als voorbeeld van hoe bestuurlijk licht en effectief kan worden samengewerkt.

In deze lustrumeditie van de Regio Zwolle Monitor valt eens te meer op dat de Regio Zwolle niet zozeer sterk uitblinkt in een specifieke economische parameter, maar in staat is op het merendeel van economische parameters gemiddeld net iets beter te scoren dan het landelijke gemiddelde.

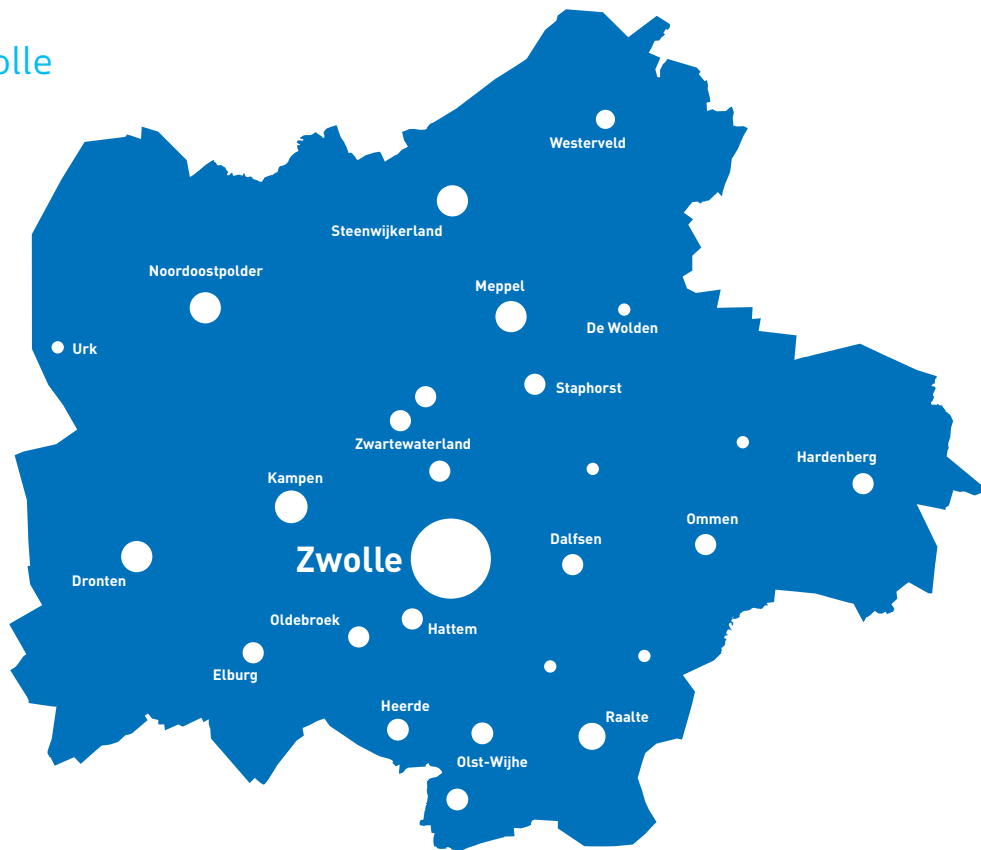
Deze prestaties van de Regio Zwolle passen binnen de context van gestage groei die deze regio al decennia laat zien. De Regio Zwolle bereikte in de periode 2005 tot 2010 het break even point ten opzichte van het landelijke gemiddelde en groeit gestaag en autonoom verder.

Inmiddels mag wel geconcludeerd worden dat de kracht van de Regio Zwolle, naast sociaal-culturele aspecten, in belangrijke mate wordt verklaard door infrastructuur in brede zin. De regio heeft de ligging,

de familiebedrijven, het wegennetwerk en nog vele andere infrastructurele aspecten die nodig zijn om verdere ambitie vorm te kunnen geven!

Het bestuur,
Pierre Satink
Ronald Knoll
Jasper Vrieling
Michiel ten Brink

De Regio Zwolle

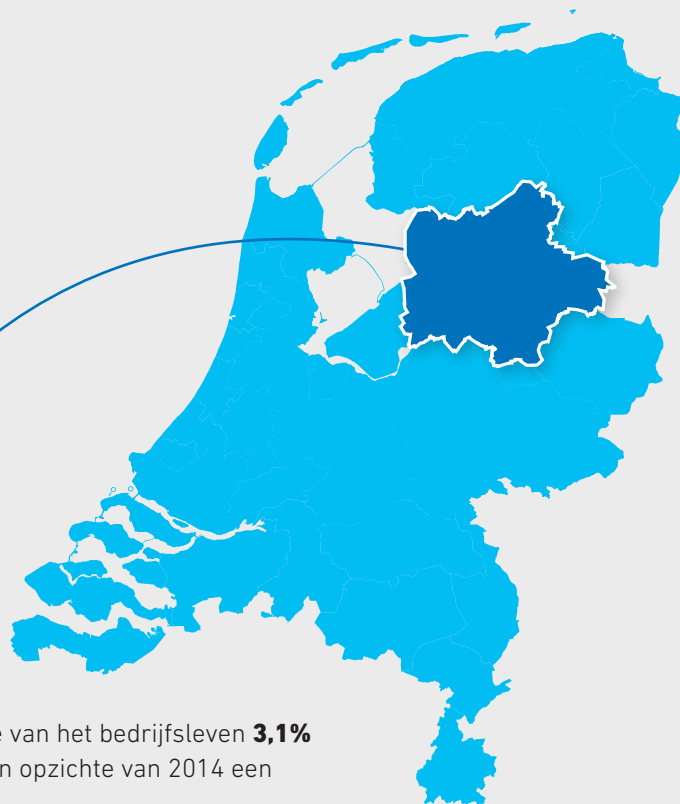
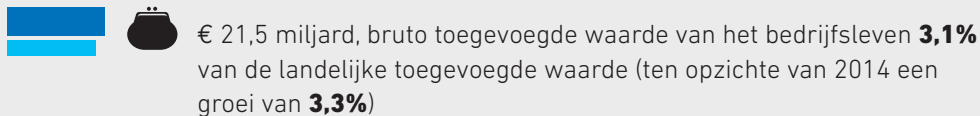
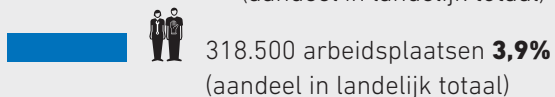
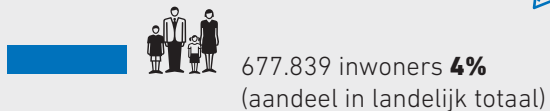
INLEIDING

De economie staat er weer beter voor. Een constatering die niet het minst van toepassing is op de Regio Zwolle. De regionale economie presteert op tal van vlakken boven het nationale gemiddelde. Stappen die de regio heeft gezet om samenwerking, op allerlei niveaus, te bevorderen hebben zonder twijfel een bijdrage geleverd aan het succes van de regio en de evenwichtige ontwikkeling die de regio als geheel kenmerkt. De hechtheid en samenhang van de Regio Zwolle zorgen voor een evenwichtig totaalpakket van gunstige randvoorwaarden. Een veerkrachtige en diverse economische structuur. Ruimte voor bedrijvigheid. Bereikbaar door een gunstige ligging, tussen Randstad en Noord- en Oost Nederland. En een aantrekkelijke leefomgeving waar het aangenaam wonen en/of verblijven is. Kortom, de Regio Zwolle beschikt over een rijke voedingsbodem waarop ontwikkeling uitstekend gedijt.

Grensontkennend werken werkt. De bovengemiddelde prestaties van de Regio Zwolle wijzen dit uit. Onopgemerkt is dit niet gebleven. De Regio Zwolle vervult een voorbeeldfunctie voor andere regio's in Nederland, voor hoe op succesvolle wijze binnen een regio samengewerkt kan worden. Onder de vleugels van een lichte vorm van bestuurlijke samenwerking floreert een hechte onderlinge samenwerking tussen ondernemers, overheden en onderwijs- en kennisinstellingen. Er is een solidaire en slagvaardige regio ontstaan. De Regio Zwolle toont aan dat opgaven juist op regionschaal opgepakt moeten worden. Dit geldt niet alleen voor economische opgaven, maar juist ook voor thema's als bereikbaarheid, ruimtelijke inrichting, arbeidsmarkt en het woon- en vestigingsklimaat. Hoe de samenwerking is georganiseerd in de Regio Zwolle moet gekoesterd worden, het heeft de regio veel gebracht. Investeren in samenwerking blijft dan ook cruciaal om de huidige maar ook de toekomstige opgaven die in het verschiet liggen met vertrouwen op te kunnen pakken. Het schept de voorwaarden voor het nog beter benutten van het potentieel van de regio.

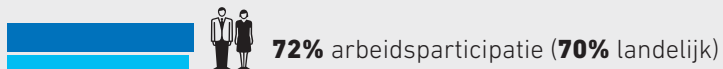
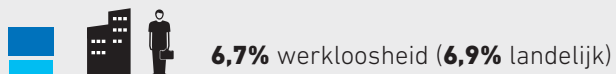
AANDEEL REGIO ZWOLLE IN NEDERLAND

2015 2014

KERNGETALLEN VAN DE REGIO ZWOLLE

2015 Nederland

STAAT VAN HET BEDRIJFSLEVEN

Het bedrijfsleven in de Regio Zwolle presteert op tal van vlakken beter dan het landelijk gemiddelde. In de twintig gemeenten van de Regio Zwolle werd in 2015 een productie (bruto toegevoegde waarde) van €21,5 miljard gerealiseerd, dat is 3,3% meer dan in het voorgaande jaar. De gunstige ontwikkeling van de productie heeft zich ook vertaald in een positieve ontwikkeling van de gemaakte winst door het regionale bedrijfsleven. De winst nam met ruim 15% toe, tot een waarde van bijna €3,9 miljard in 2015. Voor het eerst in vier jaar zijn in 2015 de investeringen gestegen. In de voorgaande drie jaren (2012–2014) vertoonden de investeringen nog een lichte krimp, zowel regionaal als landelijk, maar met een groei van 5,8% (landelijk 5,7%) lijkt die fase nu achter de rug te zijn. Aan de financiële huishouding van de bedrijven zal het in ieder geval niet liggen, want die is bovenmatig gezond; het bedrijfsleven in de Regio Zwolle beschikt over ruim voldoende financiële buffers.

De economie van de Regio Zwolle leunt ook in 2015 onverminderd op het MKB. Het bedrijfsleven in de Regio Zwolle is hoofdzakelijk samengesteld uit MKB-bedrijven die voor een groot

deel van de werkgelegenheid verantwoordelijk zijn. Zij vertegenwoordigen ruim 45% van het totaal aantal bedrijven en zijn goed voor bijna 70% van het aantal banen. Eenmanszaken is de categorie bedrijven die de afgelopen jaren het sterkst in aantal gegroeid is in de Regio Zwolle. Ongeveer 90% van deze bedrijven is zelfstandige of zzp'er. Het blijkt dat wat voor Nederland geldt, zelfs in iets sterkere mate geldt voor de Regio Zwolle. De afgelopen vijf jaar groeide in Nederland het aantal zzp'ers jaarlijks gemiddeld met 5% en in de Regio Zwolle bedroeg de jaarlijkse groei ruim 6%. De toegenomen behoefte van bedrijven aan flexibele arbeid in de Regio Zwolle komt vooral op conto van de sector Zorg en welzijn; de afgelopen vijf jaar is het aantal zzp'ers in deze sector bijna verdubbeld.

Het bedrijfsleven in de Regio Zwolle blinkt niet uit als gekeken wordt naar de arbeidsproductiviteit. Volgens deze maatstaf voor de efficiëntie waarmee wordt gewerkt, genereerde iedere werkende (herleid naar voltijdsbanen) in de Regio Zwolle gemiddeld een bruto toegevoegde waarde van €88.900. Deze arbeidsproductiviteit is 12% lager dan het landelijk gemiddelde.

TOEGEVOEGDE WAARDE BEDRIJFSLEVEN

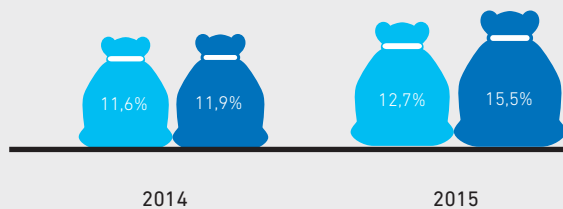
totale toegevoegde waarde
bedrijfsleven Regio Zwolle
(3,1% van landelijke toegevoegde waarde)

GROEICIJFERS REGIONALE BEDRIJFSLEVEN

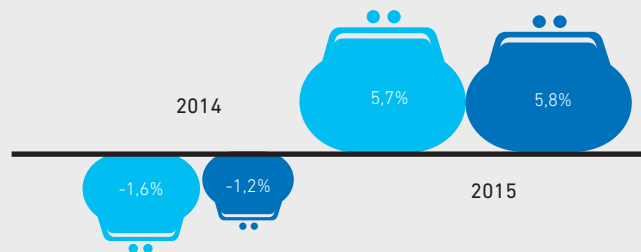
Nederland

Regio Zwolle

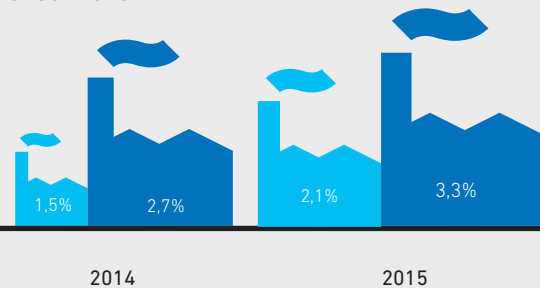
WINSTGROEI

INVESTERINGSGROEI

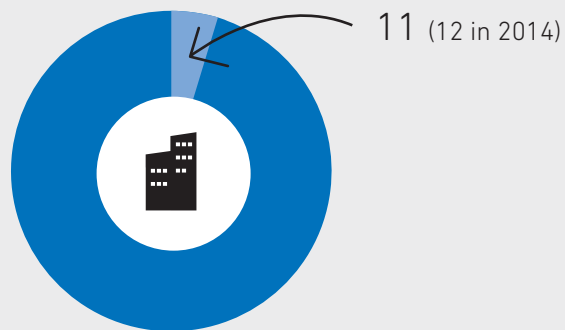

PRODUCTIEGROEI

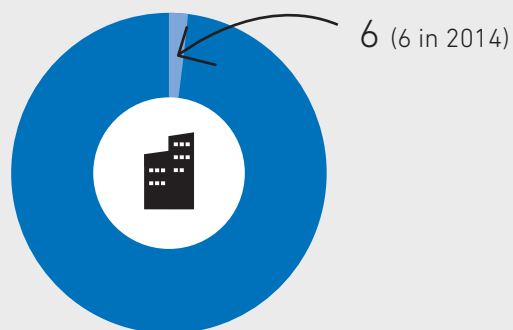
AANTAL STARTERS IN 2015

(per 100 vestingen)

AANTAL OPHEFFINGEN IN 2015

(per 100 vestingen)

EXPORTERENDE VESTIGINGEN

(% t.o.v. totaal aantal vestingen)

Regio Zwolle	5,6%
Nederland	6,2%

VERDELING BEDRIJVEN EN WERKZAME PERSONEN NAAR GROOTTEKLASSE IN 2015

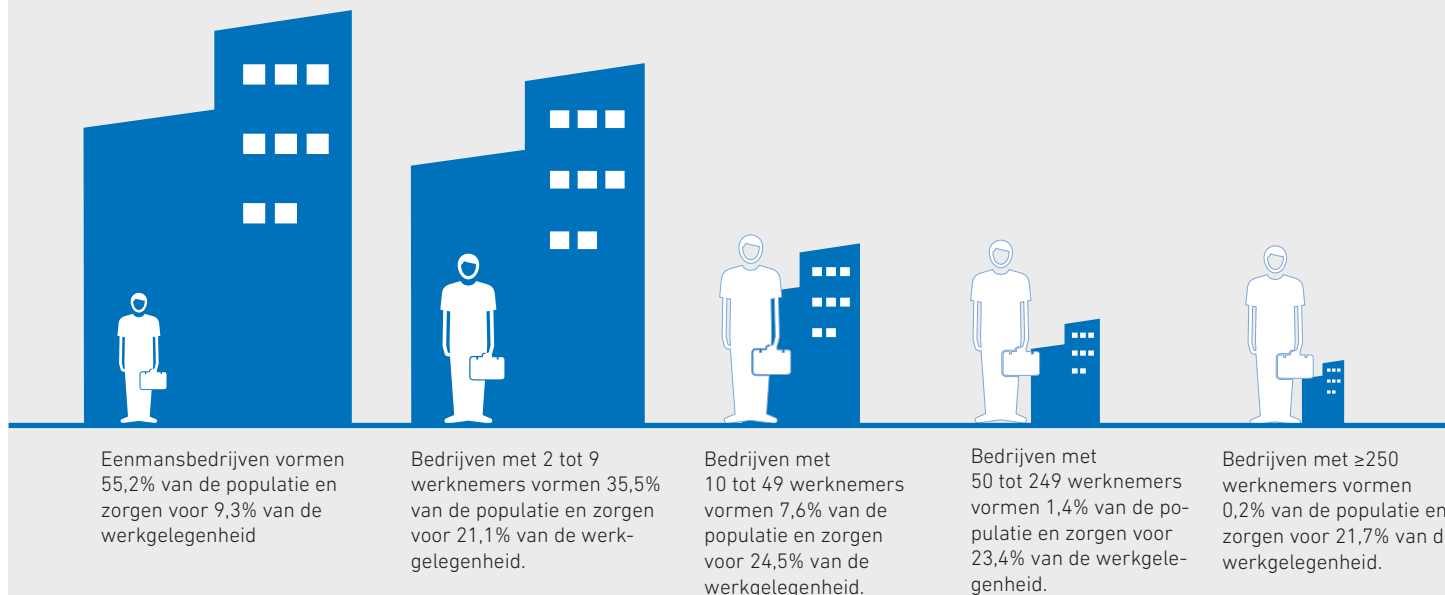
EENMANSBEDRIJVEN

2-9 WERKNEMERS

10-49 WERKNEMERS

50-249 WERKNEMERS

≥250 WERKNEMERS

REGIONALE KERNCIJFERS

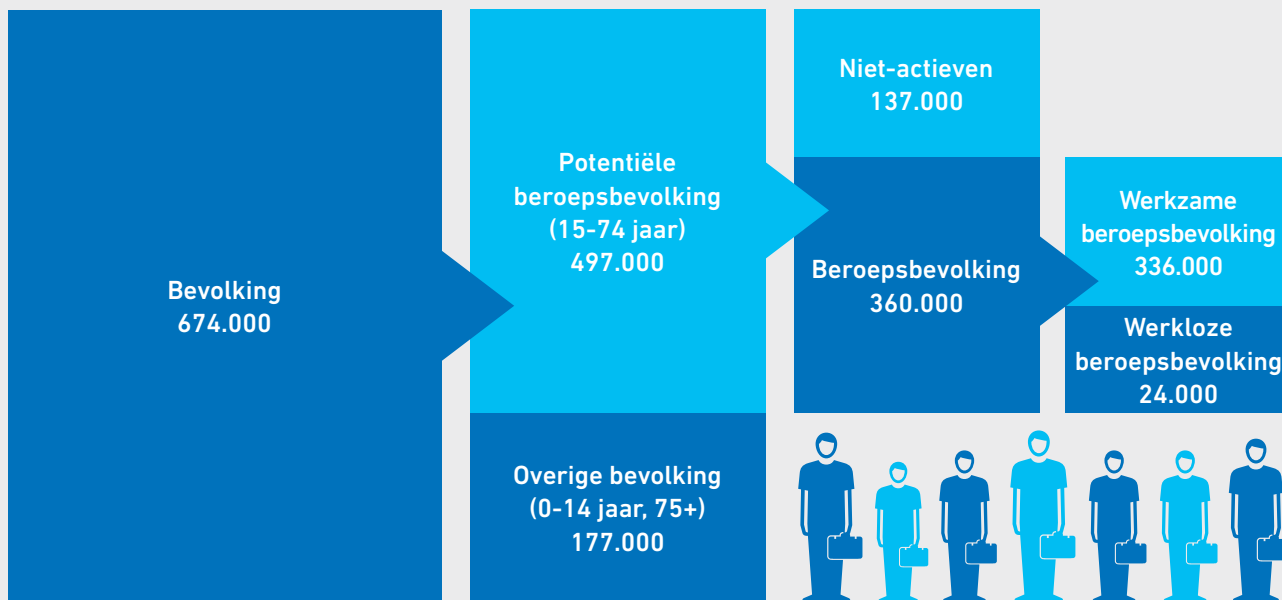
Na enige jaren van krimp trekt in 2015 de werkgelegenheid weer aan. De vraag naar arbeid was door de recessie flink afgenomen. Opvallend is dat de Regio Zwolle, in vergelijking met Nederland, het aantal arbeidsplaatsen redelijk op peil wist te houden. Na de dip van 2013 en 2014, is in 2015 de werkgelegenheid weer licht toegenomen en bedroeg de omvang van de totale arbeidsvraag in de Regio Zwolle circa 318.500 banen. De toenemende arbeidsvraag gaat gepaard met een afname van de werkloosheid. In 2015 bedraagt de werkloosheid in de Regio Zwolle 6,7% van de beroepsbevolking. De arbeidsmarkt in de Regio Zwolle presteert in die zin iets beter dan de Nederlandse arbeidsmarkt (werkloosheid van 6,9%).

Het ingezette economisch herstel leidt nog niet in alle sectoren in de regio tot een aantrekkende arbeidsvraag. Gekeken naar de ontwikkeling van het aantal arbeidsplaatsen over de periode 2011 tot en met 2015, dan blijken de grotere regionale sectoren Bouwnijverheid en Industrie de gevolgen van de recessie nog niet helemaal te boven te zijn. Het aantal arbeidsplaatsen in 2015 overstijgt (nog) niet het peil van 2011. Hetzelfde geldt voor Landbouw, bosbouw en visserij, ondanks de bovengemiddeld sterke positie in de regio. In 2015 zijn er ongeveer 1.000 personen minder werkzaam in deze sector dan in 2011. Sectoren die al wel fors herstel tonen zijn de twee grootste sectoren in de Regio Zwolle: Groot- en

detailhandel en Zorg en welzijn. Ook Onderwijs en Verhuur/overige zakelijke diensten bieden in 2015 meer arbeidsplaatsen dan in 2011. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de afgelopen jaren in met name arbeidsintensieve dienstverlenende sectoren nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd zijn.

Het landelijke beeld van een aantrekkende woningmarkt is ook van toepassing op de Regio Zwolle. Net als in de rest van Nederland is in 2015 de gemiddelde koopsom van bestaande koopwoningen in de Regio Zwolle gestegen ten opzichte van het voorgaande jaar. Wat alleen anders is, is de mate van stijging. Met een gemiddelde stijging van €8.000 stegen de woningprijzen in Nederland een stuk harder dan in de Regio Zwolle, waar de gemiddelde stijging €2.500 bedroeg. Tegenover de herstellende regionale woningmarkt staan een regionale kantoren- en winkelmarkt die gekenmerkt worden door een fors overaanbod. Piekte de leegstand in de Regio Zwolle in 2014 nog met 17,1%, in 2015 is dit 16,8%. Met deze ontwikkeling is de Regio Zwolle onder het landelijk gemiddelde van 17,2% gedoken. Ook heeft de winkelmarkt in de Regio Zwolle met een fors overaanbod te kampen. Gemiddeld is circa 8,6% van het winkelvloeroppervlak in de Regio Zwolle niet in gebruik in 2015. Landelijk bedraagt de gemiddelde winkelleegstand 9,2%.

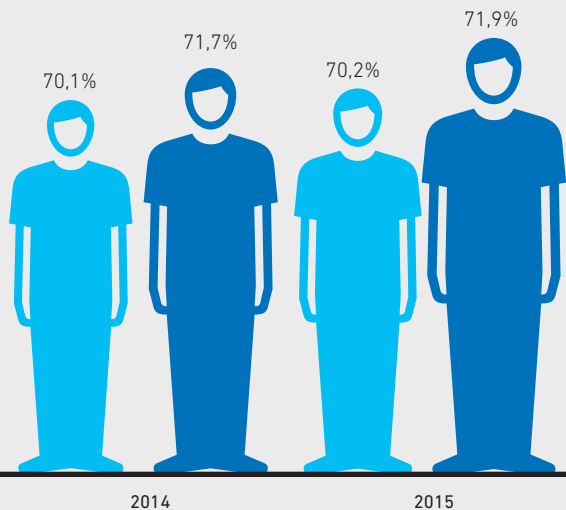
OPBOUW ARBEIDSMARKT REGIO ZWOLLE IN 2015

ARBEIDSPARTICIPATIE (%)

Nederland

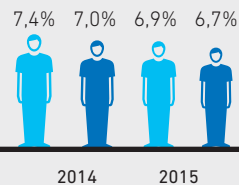
Regio Zwolle

WERKLOOSHEID (%)

Nederland

Regio Zwolle

PENDEL VAN EN NAAR REGIO ZWOLLE (2014)

Uitgaande pendel
85.000

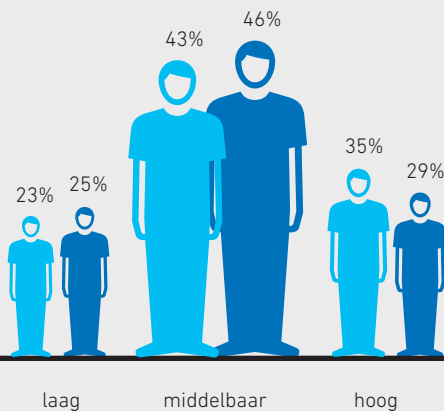
Inkomende pendel
62.000

SAMENSTELLING BEROEPSBEVOLKING IN DE REGIO ZWOLLE EN NEDERLAND IN 2015

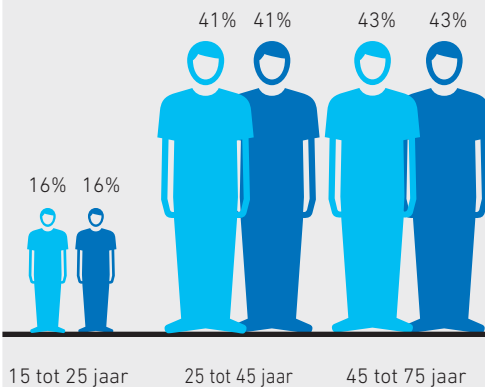
Nederland

Regio Zwolle

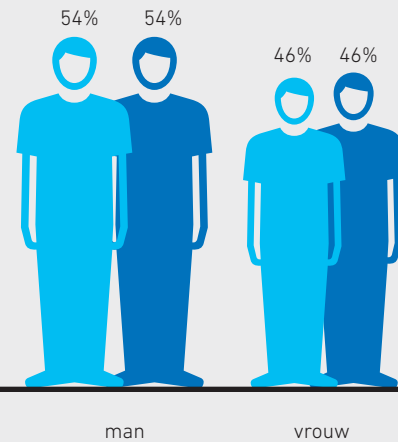
OPLEIDINGSNIVEAU

LEEFTIJD

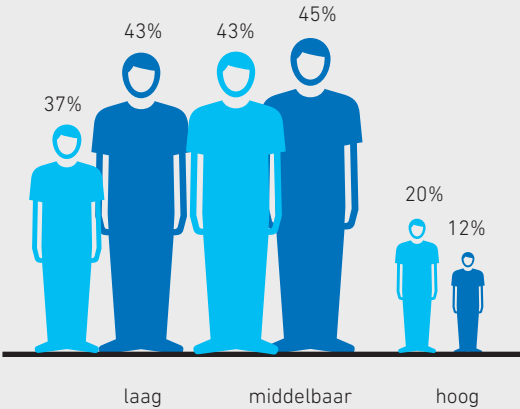
GESLACHT

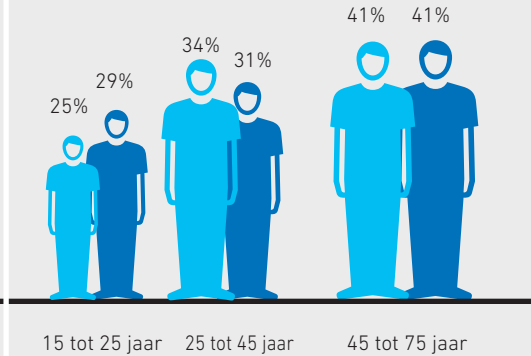
SAMENSTELLING WERKLOZE BEROEPSBEVOLKING IN DE REGIO ZWOLLE EN NEDERLAND IN 2015

Nederland
Regio Zwolle

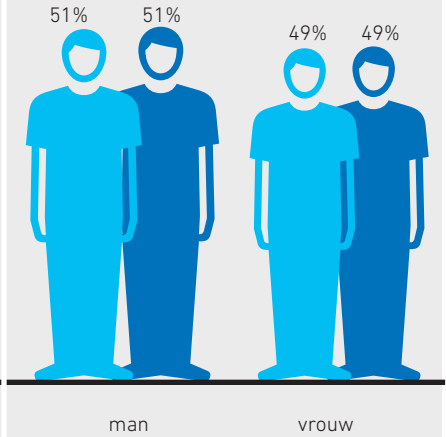
OPLEIDINGSNIVEAU

LEEFTIJD

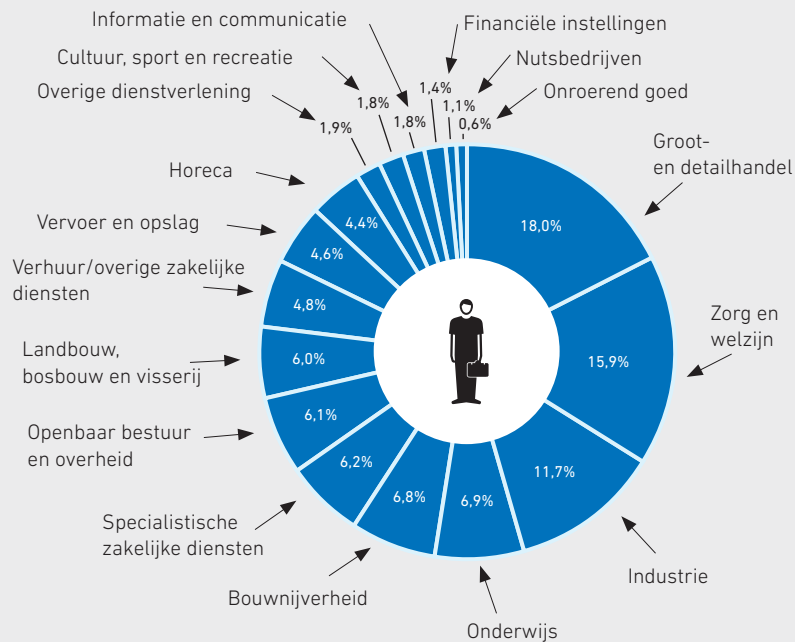
GESLACHT

WERKNEMERS PER SECTOR IN REGIO ZWOLLE IN 2015 (%)

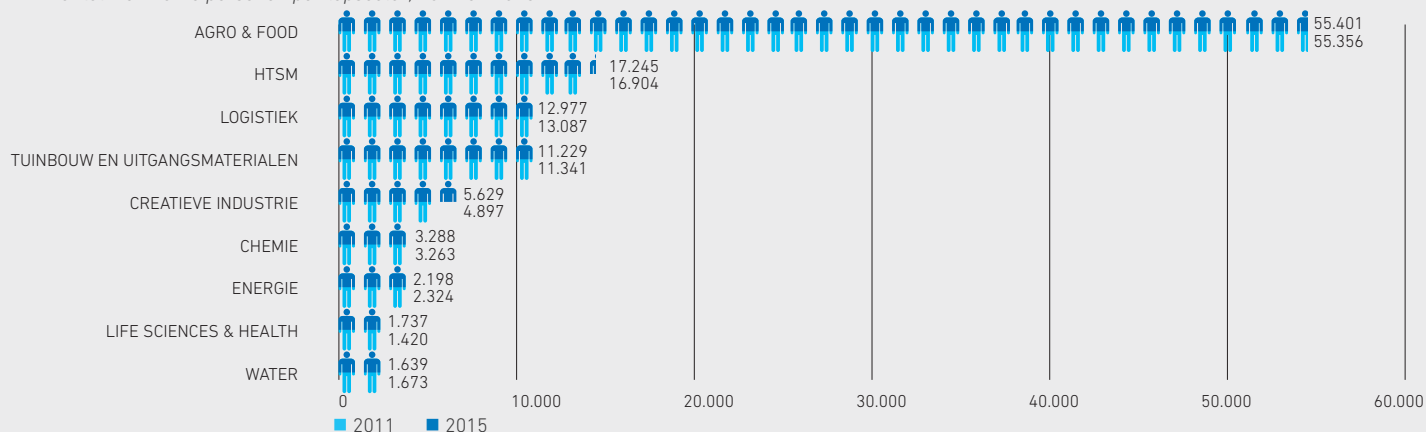
(Totaal aantal arbeidsplaatsen 318.549)

17 sectoren

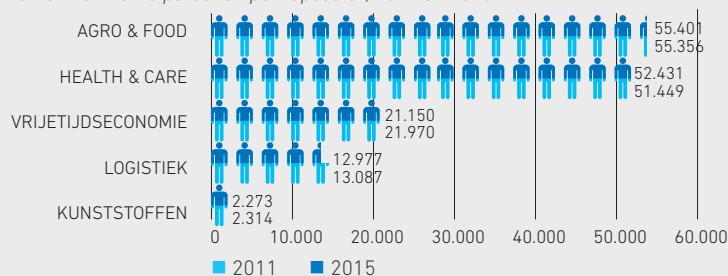
SECTORSTRUCTUUR VAN DE REGIO ZWOLLE IN NATIONALE TOPSECTOREN

Aantal werkzame personen per topsector; 2011 en 2015

SECTORSTRUCTUUR VAN DE REGIO ZWOLLE IN REGIONALE TOPSECTOREN

Aantal werkzame personen per topsector; 2011 en 2015

GEMIDDELDE KOOPSOM VAN EEN WOONHUIS IN 2015

Regio Zwolle

Nederland

WINKELLEEGSTAND IN 2015

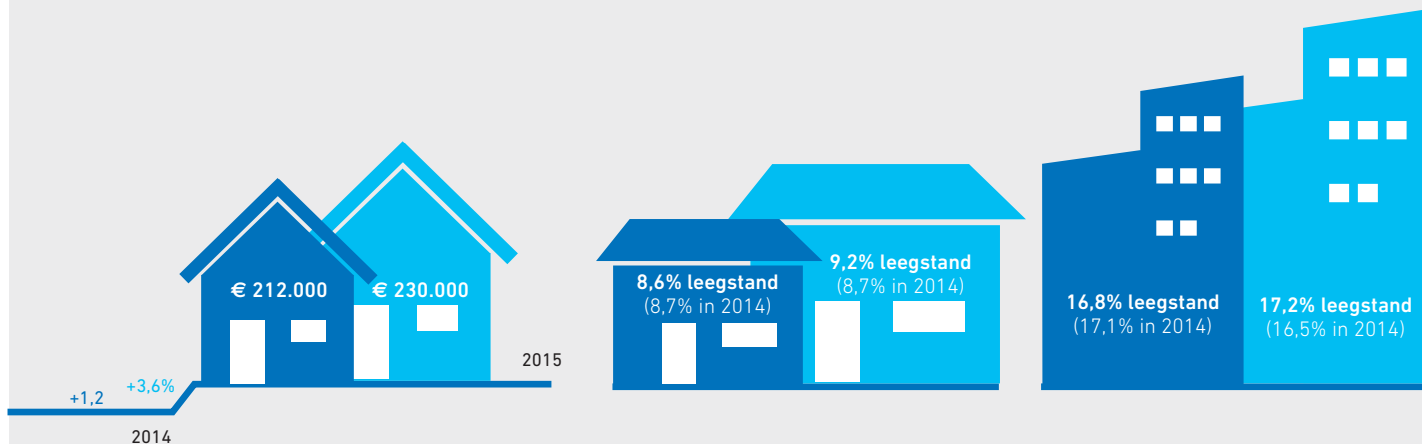
Regio Zwolle

Nederland

KANTORENLEEGSTAND IN 2015

Regio Zwolle

Nederland

KRACHT VAN EEN SAMENHANGENDE REGIO

Bezien vanuit een lange termijnperspectief blijkt dat er een sterke samenhang is tussen de woning- en arbeidsmarkten van de gemeenten die tezamen de Regio Zwolle vormen. Er kan gesteld worden dat de Regio Zwolle in zijn huidige samenstelling een logisch functioneel samenhangend gebied is. De stappen die de regio heeft gezet om nut en noodzaak van samenwerking te erkennen hebben dan ook zonder twijfel een bijdrage geleverd aan het recente succes van de regio en de evenwichtige ontwikkeling die de regio als geheel kenmerkt.

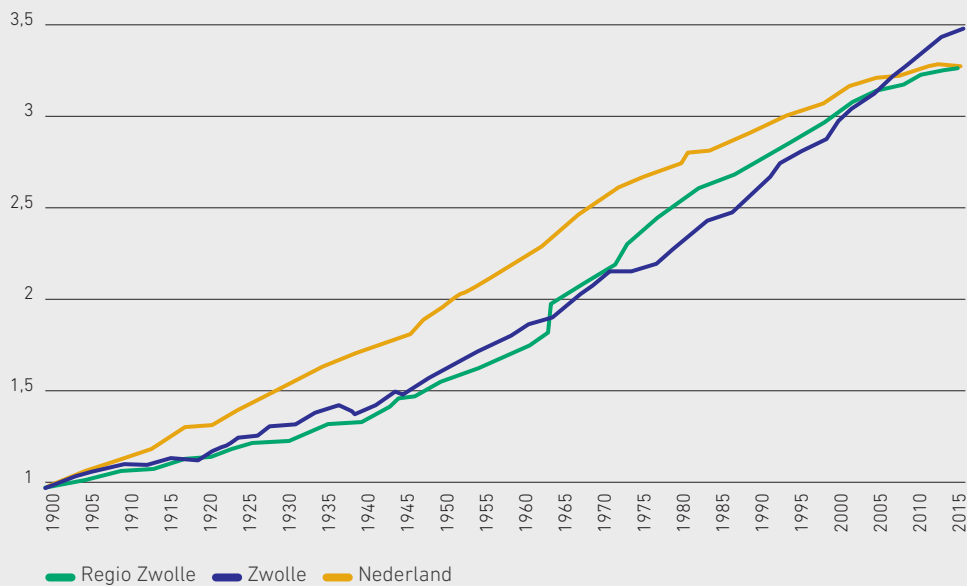
Kenmerkend voor de Regio Zwolle zijn de relatief beperkte verschillen tussen de kernstad Zwolle en de omliggende regio's. Vanuit dynamisch perspectief blijkt dat de vierkante meterprijzen van verkochte woningen, als indicator van de aantrekkelijkheid van een plek, in de afgelopen dertig jaar het meest in de stedelijke gebieden zijn gestegen. Voor Nederland zijn de prijzen met ongeveer 3,0% per jaar toegenomen (gecorrigeerd voor inflatie), terwijl ze in de stad Zwolle met 3,2% per jaar zijn gestegen. De verschillen tussen de stad en haar ommeland zijn groter geworden in de afgelopen decennia. De plek doet er dus toe, en in toenemende mate. Tegelijkertijd past hierbij de kanttekening dat de ruimtelijke verschillen in groei in de Regio Zwolle vele malen minder groot zijn dan elders. De Regio

Zwolle kent daarmee een meer gebalanceerde opbouw van de woningvoorraad in de regio waarbij vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten en grote verschillen in prijzodynamiek afwezig zijn.

De regio bezit agglomeratiekracht in demografische en ruimtelijk-economische zin maar niet zozeer op het vlak van de kenniseconomie. Scholing verdient het om topprioriteit van beleid te krijgen in de Regio Zwolle. Maar ook helpt algemeen voorwaardenscheppend beleid gericht op het aantrekken van innovatieve bedrijven en het bieden van ruimte voor hoogopgeleiden. Dat laatste is met name waardevol voor een stad als Zwolle, die daarmee ook als motor kan fungeren voor dynamiek in de andere gemeenten in de regio. Verder past de belangrijke kanttekening dat de Regio Zwolle niet louter winnaars kent. In krimpgebieden verdwijnen voorzieningen, wat problemen oplevert voor andere voorzieningen en tot neerwaartse spiralen kan leiden (denk aan scholen, theaters, bibliotheken, openbaar vervoer, et cetera.). Dergelijke voorzieningen hebben voldoende draagvlak nodig hebben om de vaste kosten te dekken. Dit roept vragen op over hoe invulling te geven aan solidariteit tussen gemeenten in een periode waarin gemeenten steeds meer eigen verantwoordelijkheden krijgen toegeschoven.

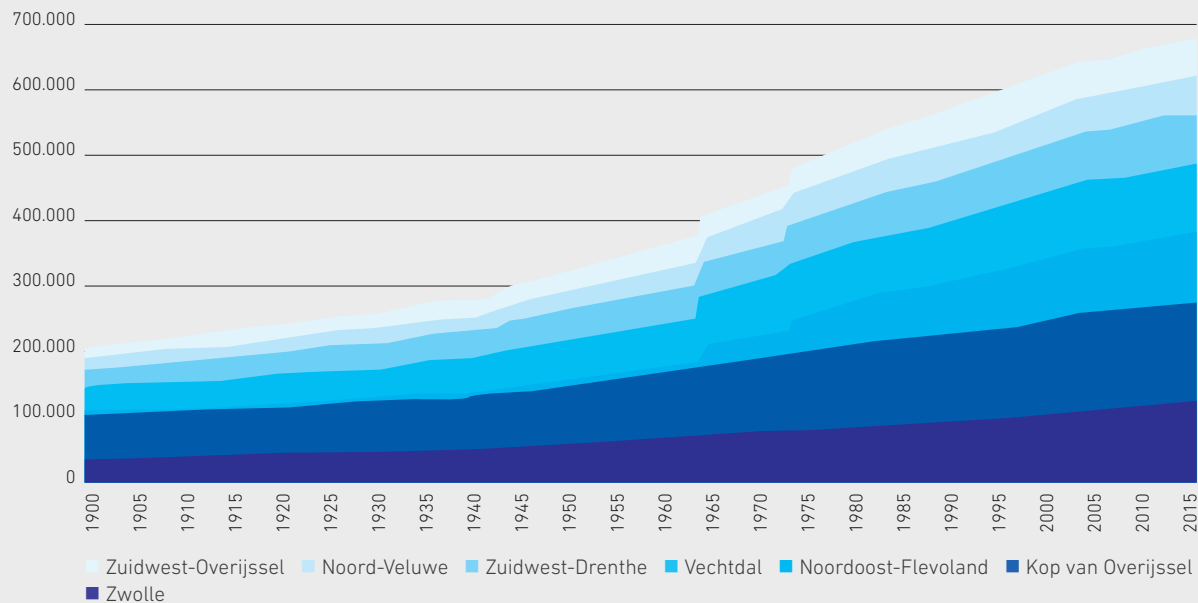
LANGE TERMIJN HISTORISCHE ONTWIKKELING BEVOLKINGSOMVANG REGIO ZWOLLE, ZWOLLE EN NEDERLAND

Index 1900=100; 1900-2015

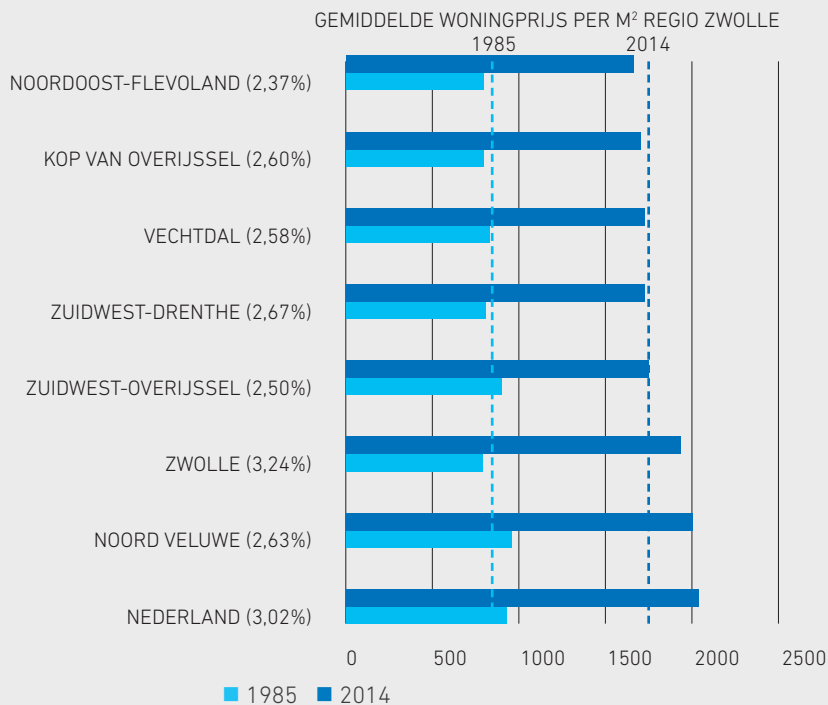
LANGE TERMIJN HISTORISCHE ONTWIKKELING BEVOLKINGSOMVANG IN DEELREGIO'S BINNEN DE REGIO ZWOLLE

In absolute aantallen; 1900–2015

LANGE TERMIJN ONTWIKKELING WONINGPRIJZEN IN DEELREGIO'S BINNEN DE REGIO ZWOLLE

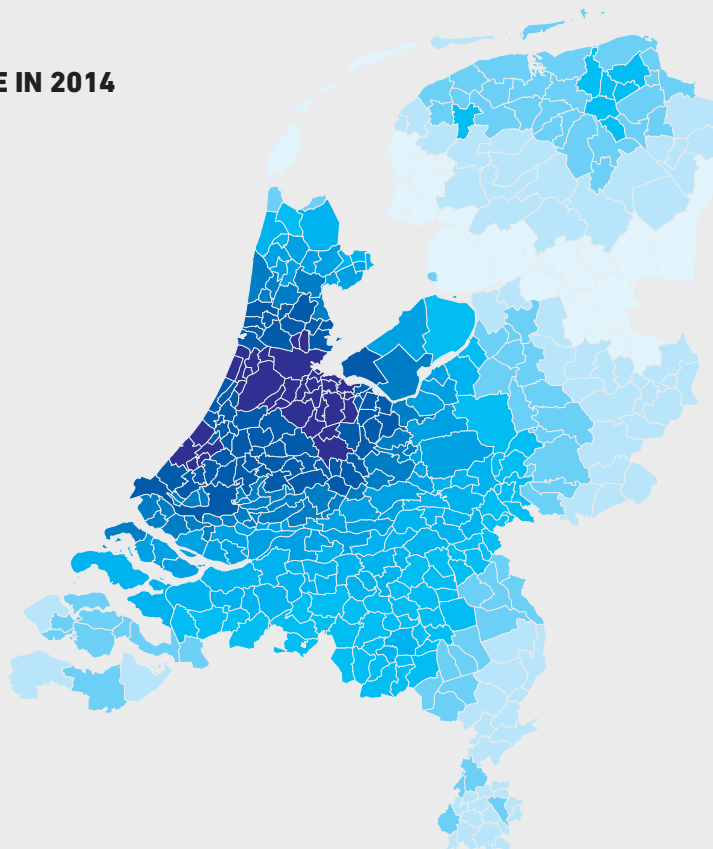
Gemiddelde transactieprijs per m²; 1985–2014

GEMIDDELDE LOONNIVEAU PER GEMEENTE IN 2014

Gemiddeld uurloon in euro's per gemeente

GEMIDDELD UURLOON

Regio Zwolle Monitor 2016

Deze brochure betreft een samenvatting van de Regio Zwolle Monitor 2016. De volledige monitor kunt u downloaden op: <http://www.regiozwollecongres.nl/regio-zwolle-monitor>

Onderzoek

Het onderzoeksteam bestaat voornamelijk uit onderzoekers uit de Regio Zwolle en wordt gecoördineerd door het lectoraat Area Development van Hogeschool Windesheim. Het onderzoek staat onder supervisie van lector dr. ir. Willem Buunk – lectoraat Area Development. De projectleiding is in handen van dr. Friso de Vor – onderzoeker regionale economie bij het gelijknamige lectoraat. Inhoudelijke opmerkingen en/of suggesties kunt u mailen naar f.de.vor@windesheim.nl

Aan het onderzoek werkten mee:

Drs. Martin de Boer (Kamer van Koophandel), drs. Marcel Ellenbroek en drs. Aljona Wertheim-Davygora (Provincie Overijssel, team Beleidsinformatie), drs. Rob Erven en dr. Huub Ruël (Windesheim, lectoraat International Business), prof.dr. Henri L.F. de Groot (Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling Ruimtelijke Economie), drs. Sander Klaver (BPD Ontwikkeling), Jaap Sijsma MSc. (Windesheim, lectoraat Area Development), (Willem van der Velden (AldusWillem, namens Rabobank IJsseldelta) en dr. Erik Veldhuizen (Windesheim, Landelijk Expertise-centrum Familiebedrijven).

Begeleidingscommissie:

Prof. dr. Henri L.F. de Groot (Vrije Universiteit Amsterdam), drs. Henk ten Hove (Economic Board Regio Zwolle); mr. Harke Plas (Stichting Regio Zwolle), Jacco Vonhof (VNO-NCW Midden) en mr. Jan Westmaas (Gemeente Meppel; tot 1 september 2016).

Vormgeving:

FIZZ | Digital Agency – fizz.nl

De Regio Zwolle Monitor wordt mogelijk gemaakt door de partners van de Stichting Metropool Zwolle:

